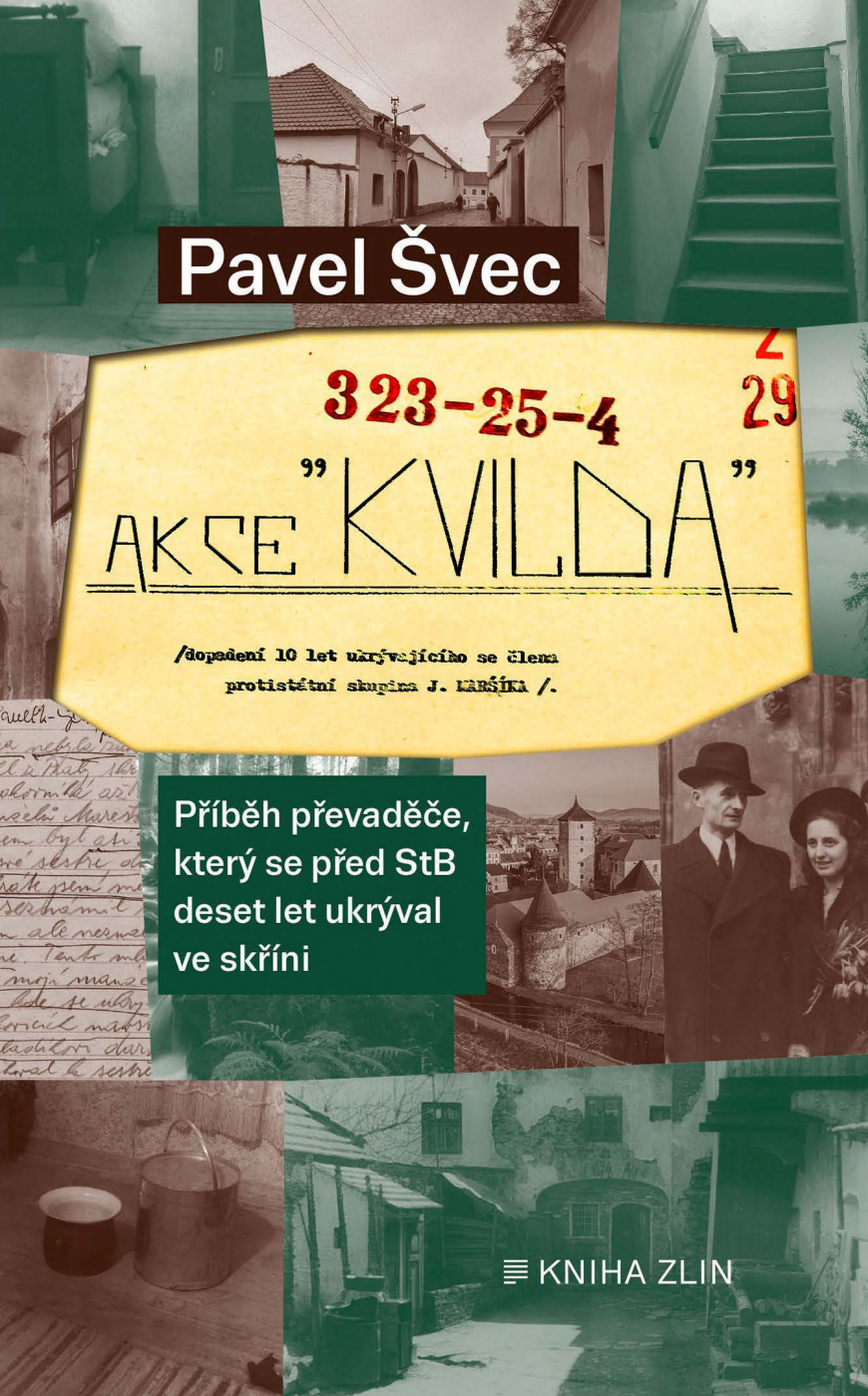

Pavel Švec

323-25-4

29

AKCE KVILDA

/dopadení 10 let ukrývajících se členů
protistátní skupiny J. KŘEŠTÍKA /.

Příběh převaděče,
který se před StB
deset let ukrýval
ve skříni

≡ KNIHA ZLIN

Akce Kvilda

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Pavel Švec

Akce Kvilda – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

hot history

© Pavel Švec, 2022
Layout © Jan Kafka, 2022

ISBN tištěné verze 978-80-7662-307-1
ISBN e-knihy 978-80-7662-323-1 (1. zveřejnění, 2022) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-7662-324-8 (1. zveřejnění, 2022) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-7662-322-4 (1. zveřejnění, 2022) (ePDF)

Pavel Švec

023-25-4

2
29

99

AKCE KVILDA

99

/dopadení 10 let ukrývajícího se člena
protistátní skupina J. MARŠÍKA /.

Příběh převaděče,
který se před StB
deset let ukrýval
ve skříni

≡ KNIHA ZLIN

Mé manželce za vše

I.

Neděle 7. března 1948, osada Hraběcí Huť neda-leko šumavské Kvildy. Do půlnoci zbývá asi hodi-na. Zasněžené pláně jižně od vsi se líně táhnou do dále a ztrácejí se v temnotě hustého lesa, který planinu obklopuje. V roklinách se povaluje vlhká mlha. Na ponurém nebi tu a tam lehce prosvítne úzký srpeček měsíce. Asi kilometr jižně od Kvildy se těžkým, na březem nezvykle hlubokým sněhem prodírá pět postav. Po sotva znatelné stezce míří k sedm kilometrů vzdálené státní hranici. Kráčí opatrně v řadě za sebou strážným prostorem, který je pro civilisty naprosto zapovězený. Tíseň, obavy, ale i naděje. Každý neobvyklý zvuk noci je podezřelý.

První postupuje pětatřicetiletý muž ve stejno-kroji Sboru národní bezpečnosti, štábní stráž-mistr Václav Hrubín. Má vysoké vojenské boty, namáhavě prošlapuje cestu ostatním, kteří jdou v jeho stopách.

Hrubína následuje muž v civilním oděvu s ba-tohem na zádech. Karel Bartáček, poručík krimi-nální policie v Praze. Za ním kolíhavě pochoduje devěadvacetiletý právník ministerstva vnitra Vla-dimír Kubr a Bartáčková manželka Marie, úřed-nice pražského policejního ředitelství. Skupinu uzavírá další muž v uniformě SNB, dvaatřicetiletý strážmistr Jaroslav Maršík. Rodák z jihočeského Bavorova. Nenápadný muž, který v tu chvíli netu-ší, jak podivnou životní dráhu mu tato výprava přichystá.

Chůze je náročná, vysilující. Všichni však zaprputile postupují dál. Trojice v civilu se chystá ilegálně uprchnout z republiky. Dva uniformovaní esenbáci ozbrojení služebními pistolemi slouží na nedaleké policejní stanici na Kvildě. Jsou součástí rozsáhlé převaděčské skupiny, která záhy po komunistickém puči v únoru 1948 začala pomáhat lidem prchajícím do západního Německa. Včetně Bartáčkových a Kubra.

Do převádění lidí se v okolí hranic zapojily celé policejní služebny. A esenbáci tu společně s místními obyvateli postupem času vytvoří propracovaný systém, jehož jednotlivá vlákna sahají hluboko do českého vnitrozemí. Během několika měsíců zlomového roku 1948 převedou policisté z Kvildy za pomoci kolegů z nedalekého Vimperka nepřehledným a strážným terénem desítky lidí. Uprchlíků, které nový „lidovědemokratický“ režim považuje za nepřátele, jež je potřeba zničit. Pohraničí je po světové válce v okolí Kvildy v centrální části Šumavy, tedy asi na půli vzdálenosti mezi Železnou Rudou a dnešní lipenskou přehradou, mimořádně řídké osídlené. Kraj je snad kromě zdejších městeček takřka vylidněný, plný osiřelých usedlostí, zarůstajících cest a chátrajících samot v horách.

O páteční noci 19. března 1948 příslušníci SNB v šumavské Kvildě převedou dr. Jaroslava Pecháčka, tajemníka dlouholetého lidoveckého ministra a rovněž předsedy exilové vlády v Londýně Jana Šrámka. Pecháček má štěstí, do Bavorska se dostane. Šrámek nikoliv. V březnu 1948 jeho pokus uprchnout z Československa selže. Slíbené

em,
RO,
OR
ové

**K odcestování do ciziny
je zapotřebí
výjezdního povolení**

ni-
ze
za-
vy-
lení
ta-
ve
ez-

uje
atá
nas
po-
76

Ministerstvo vnitra oznamuje:
Počínajíc dnem 23 února 1948
opravňuje až na další českoslo-
venské cestovní pasy všech dru-
hů k vycestování z Českoslo-
venské republiky jedině tehdy,
jsou-li opatřeny výjezdní dolož-
kou ministerstva vnitra, která se
uděluje pouze v naléhavých a
odůvodněných případech.

7
zrá
dne
I
mo
pos
nín
se
vni
úsi
mi
vlá
sou
mě
ny
2
vni

Komunisty ovládané ministerstvo vnitra zavedlo již koncem února 1948 výjezdní doložku, bez níž lidé nemohli překročit hranice, i když měli platný cestovní pas.

francouzské letadlo se na letišti u Rakovníka neobjeví a poválečný náměstek předsedy vlády, který jako jeden z ministrů v klíčových chvílích února 1948 rezignoval, dožije v komunistické internaci. Jaroslav Pecháček, i s manželkou Janou, po útěku působí nejprve v Německu, pracuje v mnichovské redakci rádia *Svobodná Evropa*, posléze se přesune do USA. Zemře v roce 1997 v Atlantě.

V květnu, o dva měsíce později, pomohou šumavští policisté zmizet diviznímu generálovi Ondřeji Mézlovi, někdejšímu vojenskému zmocněnci pro Balkán, Střední a Blízký východ a zároveň náčelníkovi vojenské mise v Jeruzalémě. S Mézlem, známým také pod druhoválečným krycím jménem Andrej Gak, opustí Československo i jeho manželka Anna a dvě dcery – devatenáctiletá Naděжда a sedmnáctiletá Ivana. Mézl odejde nejprve do Velké Británie a v roce 1952 do Spojených států amerických. V Československu je komunistickým režimem degradován na vojína a zbaven všech vyznamenání. Zemře v září 1986 v kalifornském Los Angeles. Plně rehabilitován je až v roce 1991, kdy mu je vrácena hodnost divizního generála.

Koncem září 1948 převedou esenbáci z Kvildy, za asistence dvou příslušníků Finanční stráže (jeden z nich v prosinci uprchne také – přímo ze služby), kteří jim kryjí záda, i rodinu generála Václava Vlčka, za války styčného důstojníka u belgické exilové vlády a později přednostu vojensko-propagačního oddělení čs. exilového ministerstva zahraničí v Londýně. Komunistická justice generála v nepřítomnosti odsoudí k trestu smrti. Vlček, který uprchl s manželkou Boženou a dvěma

syny, Zbyňkem a Václavem, se po čtrnácti měsících pobytu v uprchlickém táboře Ludwigsburg usadil s rodinou v Kanadě. V Montrealu založil českou doplňovací školu, byl předsedou Československé obce legionářské v exilu, neúnavně se věnoval sociální a kulturní práci mezi krajany. Brigádní generál Václav Vlček zemřel v lednu 1971 v Montrealu.

Kdyby tito důstojníci neodešli, bezpochyby by to s nimi v komunistickém Československu nedopadlo dobře. Osudy vojáků, jakým byl třeba legendární velitel Pražského povstání generál Karel Kutlvašr, kterého ve zmanipulovaném procesu odsoudili na doživotí, či generál Heliodor Píka, jehož komunisté v červnu 1949 dokonce na šibenici zavraždili, jsou toho nepopíratelným důkazem.

Kromě významných osobností šumavští příslušníci SNB pomohou za hranice i desítkám „obyčejných“ lidí, kteří touží po svobodě, nebo jim ve vlasti hrozí nebezpečí jen proto, že je komunisti označili za třídní nepřátele. Lékaře, studenty, živnostníky, továrníky, právníky, sedláky... Někteří z nich esenbákům za přechod do části Německa, jež je v tu dobu pod okupační správou Američanů, zaplatí. Mnohdy jim peníze na prahu ciziny z vděčnosti vnutí. A ti si je na stanici rozdělí rovným dílem. Nehledě na to, zda se jeden akce aktivně zúčastnil a druhý nikoliv.

Komunisty ovládané ministerstvo vnitra zavedlo již koncem února 1948 výjezdní doložku, bez níž lidé nemohli překročit hranice, i když měli platný cestovní pas. Tím komunisté bránili opustit republiku všem, se kterými si chtěli vyřídit účty.

Karel Bartáček, poručík kriminální policie v Praze, kterého spolu s jeho manželkou, úřednicí pražského policejního ředitelství, převedou do Bavorska esenbáci z Kvildy 7. března 1948. (Foto: ABS)

Nepohodlným důstojníkům, demokratickým politikům, majitelům větších či menších podniků, šlechtě. Pokud se tito lidé chtěli vyhnout věznění, museli riskovat své životy ilegálními přechody hranic. Někteří z těch, kteří je měli střežit, tak pro ně byli skutečným požehnáním.

Policisté-převaděči hlídkují v lese. Nechtějí, aby je překvapila patrola...

Šumavští policisté využívají k přepravě uprchlíků služební vozy a nezřídka se při nočních akcích vzájemně jistí. Vysílají předsunuté hlídky, které se hodiny ukrývají v lese a pozorují pohyb svých, formálně vzato, kolegů, ve skutečnosti protivníků z pohraničních útvarů Sboru národní bezpečnosti, stíhajících uprchlíky i jejich pomocníky. Policisté-převaděči se rovněž domluví, jak se chovat v případě, že by je pohraničníci v lese objevili: mají předstírat běžnou strážní službu a dát se s hlídkou do hlasitého hovoru, aby upozornili blížící se kamarády. Nicméně po lesních stezkách, ve slizkých mokřadech i nebezpečných stržích posvátných hor Šumavy se místní esenbáci umí pohybovat mrštně a velmi nenápadně. Zpravidla jsou tak pro patrolující strážce hranic neviditelní.

„Byl jsem účasten na zajišťování převodu do zahraničí nějakých třech doktorů z Brna. Tehdy jsem byl společně se strážmistrem Adolfem Práškem pověřen strážmistrem Františkem Nuskou nebo štábním strážmistrem Josefem Červenkou (všichni působili ve stanici SNB na Kvildě – pozn. aut.), abychom přechod těchto osob do západního

Německa zajišťovali přímo na státní hranici v prostoru pramene Vltavy, kde měl být převod uskutečněn v nočních hodinách,“ popsal o mnoho let později jednu z akcí rodák z Bavorova strážmistr Jaroslav Maršík jmenovaný v úvodu.

„Toto zajišťování bylo prováděno z toho důvodu, aby jsme při převádění nebyli překvapeni hlídkami pohraničních útvarů. Ten den jsem odešel již ve večerních hodinách na určené místo ke státní hranici, kde jsme se strážmistrem Práškem zalehli každý na jiném místě v lese a pozorovali terén a pohyby hlídek. Současně bylo dojednáno, že v případě kdyby se v těchto místech kolem 22. hodiny pohybovaly hlídky Národní bezpečnosti, měl se někdo z nás vracet směrem ke Kvildě a upozornit kolegy, že prostor není k přechodu bezpečný,“ doplnil.

Praxe byla taková, že hlídky strážců hranic byly zpravidla dvoučlenné. Pokud zaznamenaly „narušitele“, jak se lidem překračujícím ilegálně hranice později říkalo, rozdělily se. Jeden policista pokračoval v pronásledování uprchlíků, druhý se jim snažil nadběhnout a odříznout tak cestu k hranici. Použít zbraň se příliš nerozpakovali, jak uvidíme dále. A proti nim se postavili jejich kolegové ze sboru ve Vimperku, Kvildě i jinde.

O převaděčské skupině, jejíž součástí byl i pověstný Král pašeráků alias Král Šumavy Kilián „Franz“ Nowotny, vznikla historická publikace *Šumavská odysea*. Historik Václav Jiřík se v textu zaměřil na nejvýznamnější postavy případu, jimiž byly zejména poručík Josef Rajmon, někdejší velitel stanice SNB ve Vimperku a posléze Státní

bezpečnosti v Prachaticích, nebo jeho vimperský kolega s knírkem praporčík František Hurt, který patřil k nejaktivnějším a byl přímo s policisty – převaděči v pravidelném kontaktu.

Neznámý je však životní příběh jednoho z kvildských policistů – Jaroslava Maršíka, jehož osud se od všech ostatních po rozbití skupiny Státní bezpečností na jaře roku 1949 naprosto nevšedně odlišil. To je hlavní postava tohoto textu. Jeho život jsem zmapoval na základě dobových vyšetřovacích, personálních a soudních spisů uchovaných v Archivu bezpečnostních složek a vlastního pátrání v jižních Čechách.

Král Šumavy chodil stejnou cestou. Než byl při přestřelce zraněn

Vraťme se zpět na pašeráckou stezku do temných úbočí jižně od Kvildy, kde postupuje skupina pěti osob směrem do Bavorska. Jaroslav Maršík je štíhlý vysoký muž s věčně posmutnělým pohledem, hubeným obličejem a výrazným nosem, protáhlými ústy a světlýma očima, které rámuje nápadné tmavé obočí. Vždy je hladce oholen, o svůj zevnějšek pečlivě pečuje. Uniforma jeho atraktivní vzhled podtrhuje. Oné nedělní noci 7. března 1948 jde na státní hranici s uprchlíky vůbec poprvé. Ostatně od únorového komunistického puče v tu chvíli uběhlo pouhých jedenáct dní. Asi sedmikilometrová cesta je velmi náročná – a to nejen kvůli sněhu, kterého tu zimu napadlo po horkém a suchém létě mimořádné množství. Skupina se musí prodrat podél potoka hustým smrkovým lesem. Drápat se po svazích hor. Esenbáci každou

chvíli zastaví a opatrně naslouchají, zda není poblíž hlídka pohraničního útvaru. Ostražitost je nutností. U hranic je masivně nasazena SNB a občas se činí i komunističtí udavači. Smrt je nablízku. Ostatně jen mezi roky 1948 až 1950 je příslušníky bezpečnostních složek zastřeleno při pokusu o přechod státní hranice třiapadesát lidí.

Kousek odtud, u samoty Františkov v údolí řeky Teplá Vltava, asi 3,5 kilometru jihovýchodně od Kvildy, 5. ledna 1950 kolem 21. hodiny příslušníci pohraničního útvaru při přestřelce těžce zraní vzpomínaného Krále Šumavy Kiliána Nowotného. Přesto se pašerák a také agent americké zpravodajské služby CIC dokáže doplazit do Bavorska. Do Československa se už nikdy nevrátí. Zemře v roce 1977 ve Waldkirchenu v tehdejší Západním Německu. Ten samý lednový den se však stane osudným pro muže, kterého slavný pašerák přes Šumavu do Československa v tu chvíli převáděl. Je jím Bohuslav Beneš, někdejší pražský policista, který před časem uprchl do Německa. Do vlasti se vracel rovněž jako agent CIC. Nicméně strážci hranic ho po přestřelce dopadli. Byl odsouzen k trestu smrti a v červnu 1951 na Pankráci v Praze popraven. Ale to je jiný příběh.

Onu březnovou noc policistům Maršíkovi a Hruňovi komplikuje cestu k hranicím ještě jedna skutečnost. Karla Bartáčka a národního socialistu, právníka dr. Kubra již přede dvěma dny, v pátek 5. března 1948, zadrželi u nedaleké hraniční osady Bučina, kde neměli co dělat. Mimochodem v roce 1956 tuto malebnou vesnici armáda srovná se zemí, leží v hraničním pásmu. Chycení muži

V květnu 1948 pomohou šumavští policisté zmizet i diviznímu generálovi Ondřeji Mězlovi (na snímku). (Foto: ABS)

...sovětskými orgány,
tudiž za války způsobil škodu branné moci, vojenským podnikům
republiky a jejímu spojení.

Tím se dává za 1:

ad 1) zločin vojenské zrady podle § 6:2, odst. 1, zák. č. 50/23 Sb.,
ad 2) zločin zneužití služební moci podle § 380 v. tr. z. [§ 101 k. p. b.]
ad 3) zločin vojenské zrady podle § 6:1 zák. č. 50/23 Sb.,
a dále se u z u j e s a
podle § 6:2/II. s. zák. č. 50/23 Sb. za použití §§ 45, 96 v. tr. z.
kromě kaseg, vyloučení z čs. armády a ztráty čestných odznaků
a vyznamenání k trestu smrti provazem.
Podle § 32 zák. č. 50/23 Sb. vyslovuje se ztráta čestných práv
občanských na dobu 10 roků.
Podle § 389 tr. z. jest žalovan
ho řízení.

Kdyby důstojníci čsl. armády neodešli v roce 1948
za vydatné pomoci šumavských policistů za hranice,
bezpochyby by to s nimi nedopadlo dobře. Nepopíratelným
důkazem je např. osud generála Heliodora Píky, kterého
komunisté v červnu 1949 zavraždili na šibenici.

pohraničníkům namluvili, že zabloudili kvůli mlze. A prošlo jim to. Okresní soud ve Vimperku je pro nedostatek důkazů po dvou dnech ve vazbě propustil. Dostali jen pokutu dva tisíce korun. Přesto nebylo na co čekat, v podstatě hned po propuštění uskutečnili druhý pokus. Ovšem i na Kvildě si jich večer před chystanou výpravou „na čáru“ mohl někdo všimnout a zalarmovat pohraniční útvary. Strážmistři Maršík s Hrubínem proto musí spěchat.

Vzrostlý smrkový les se na samém jihu české části Šumavy, asi 2,5 kilometru od hranic, mění v planinu s nižšími roztroušenými stromy utopenými v těžko prostupném mlázi. Po pravé straně, kousek od pramenů Vltavy, se prudce zvedá zalesněná stráň Černé hory, po levé pak dvojice vrcholků Stráž a Holý. Zvlněná pláň, které místní říkají Františkán, je začátkem března pod sněhem podmáčená. Ve tmě, jaká tu noc panuje, se přehlédnutý močál může pro neopatrného člověka snadno stát hrobem. Dva esenbáci, manželé Bartáčkovi a Kubr obezřetně překonají nebezpečné mokřady a po necelých čtyřech hodinách cesty, kolem druhé hodiny po půlnoci, dorazí k lesní pěšině, která je zároveň státní hranicí. Tady jejich společná cesta končí. Pro vděčné uprchlíky je vysvobozením. Pro policisty jedna z mnoha, kterou v následujících měsících roku 1948 podstoupí.

„Ukázali jsme jim další cestu směrem do západního Německa a se strážmistrem Hrubínem jsme se ihned vraceli zpět na Kvildu. Vzhledem k tomu, že při cestě na státní hranici byly za námi ve sněhu stopy, jel je druhého dne kolega

František Nusko společně s Adolfem Práškem na lyžích zahlazovat,“ vypověděl později při výslechu Maršík.

Uprchl do zahraničí a přitom převedl šéfa převaděčů

Strážmistři František Nusko, štíhlý modrooký muž, a pohledný červovlasý Adolf Prášek rovněž sloužili u Sboru národní bezpečnosti na Kvildě. Stanici v rozhodujícím období roku 1948 velel pětatřicetiletý vysoký silný chlap, štábní strážmistr Josef Červenka. Jména všech pěti příslušníků z kvildské služebny tedy nyní zazněla. A všichni, jak už pozorný čtenář pochopil, byli do převaděčské sítě zapojeni. Až na výjimky nedopadnou dobře. O čtrnáct měsíců později, v květnu 1949, většinu z nich dopadne komunistická Státní bezpečnost. Šstržm. Josefa Červenku odsoudí k patnácti letům těžkého žaláře. Stržm. František Nusko a šstržm. Václav Hrubín, rodák z Hořelic u Kladna, vyfasují 10 let.

Pětadvacetiletý národní socialista, původně vyučený bednář, Adolf Prášek bude mít větší štěstí a projeví i předvídavost. Někdy na přelomu roku 1948 a 1949 bude od SNB vyhozen jako „politicky nespolehlivý“. Což jednoduše znamená, že se komunistům ve vedení sboru nehodil. Posléze pracoval jako řidič v garážích Československých státních drah v Karlových Varech, koncem března 1949 uprchl do ciziny. Současně převedl přes hranice i jednu z hlavních postav (vedle poručíka Josefa Rajmona a praporčíka Františka Hurta z vimperské služebny) šumavské převaděčské sítě